

Нищо да не те смущава

Нищо да не те смущава,
нищо да не те плаши,
всичко отминава,
само Бог остава.
Търпението всичко постига.
Ако имаш Бога,
нищо не ти липсва,
само Бог ти стига.

Св. Тереза Авилска

Един приятел, когото познавам много отдавна и мисля, че познавам сравнително добре, сподели с мен, че е влюбен в една – както той се изрази – удивително красива, пламенна и много смела жена. Знаех, че е женен и има семейство, към което е много привързан, а също и че много обича жена си. Неговото признание ме заинтригува, защото усетих, че говори истината, а това още повече разпали любопитството ми. Помолих го да ми каже нещо повече за тази жена, пленила сърцето и душата му. „Ела, ще ти я покажа, тя е в Църквата“, каза ми той.

Съгласих се и един ден отидох с него в малка черква, за чието съществуване дотогава и не подозирах. Беше близо до *Военна академия* в София, от другата страна на реката, на ул. *Проф. Асен Златаров*. Тя е наречена на името на св. Франциск от Асизи и както той ми обясни, принадлежи на Кармилския орден в България. Това много не ме интересуваше тогава, защото очаквах да видя вътре тази мистериозна жена, и го попитах, прекъсвайки обясненията му за самата черква и този орден: „Сега, когато ще влезем вътре, сигурен ли си, че тя ще бъде там, за да я видя?“ „Да, разбира се, тя постоянно е тук, денем и нощем“, отговори той. Не разбирах как може един човек по всяко време през деня и през нощта да е в черквата, та дори и да живее в нея... Любопитството ми растеше и с нетърпение пристъпих прага на храма.

Имаше литургия и свещеникът служеше на олтара, а в черквата освен нас двамата имаше един доста възрастен мъж, една жена на около петдесетина години и още една доста по-възрастна жена. Никой друг не дойде до края на службата, която се водеше на български език и много ми приличаше на службите в православните черкви. Помислих си, че приятелят ми се е пошегувал с мен, заинтригувайки ме с признанието си, за да ме накара да вляза с него в храма. Признавам, че се чувствах леко разочарован, но дългогодишното ми приятелство с този човек ми подсказваше, че тук има нещо сериозно. И

когато вече се готвехме да си тръгваме след края на службата, тихичко му прошепнах: „Къде е онази жена, за която ми говореше толкова разпалено?“ „Погледни онази голяма картина на стената вляво от олтара. Разгледай я внимателно“, отвърна ми той. Бях забелязал още при влизането ни двата огромни портрета в цял ръст на един монах или свещеник отдясно и отляво на една монахиня, чието лице беше наистина красиво и одухотворено.

Вече навън го погледнах в очите: „Да не искаш да ми кажеш, че си влюбен в жената от портрета до олтара? Кога е живяла тази монахиня и къде? Разкажи ми малко повече за нея.“ „Да, това е жената, за която ти говорих, жената, която ме очарова при първата ми среща с нея. Родена е преди 500 години, на 28 март 1515 г. в едно испанско градче – Авила. Светското ѝ име е Тереза де Аумада и Сепеда. Като монахиня е приела името Тереза Исусова (Тереза на Исус). Разбирам много добре твоето учудване – как така съвременен мъж може да се влюби в една дори и много красива жена, която обаче е починала преди години и която той никога не е виждал. Напълно те разбирам, но нали знаеш, ти сам си го казвал – сърцето си има своите пътища и не се интересува много от нашите човешки представи за нещата в живота. То си има начин да разпознава безпогрешно истинските стойности. И когато за пръв път чух нейните думи и следях със затаен дъх размишленията ѝ, които звучаха на една сбирка, на която четяха от нейна книга, която предстоеше да се преведе на български, изведнъж разбрах, че тя говори точно за нещата, които са ме вълнували винаги от много ранна възраст, и то с невероятна искреност, дълбочина и смелост, но също и с дълбоко смирение и преклонение пред Бога. Почувствах някакво необяснимо доверие в тази жена, която никога не съм виждал, защото е живяла пет века преди мен. Не знам дали ме разбираш, или всичко това ти звучи неразбираемо, но аз наистина съм влюбен в тази жена и ѝ дължа изключително много за това, което съм сега.“

Бях още по-заинтригуван, защото знаех отдавна какво вълнуваше моя приятел от детинство и затова го помолих да ми разкаже повече за тази удивителна жена и за срещите си с нея.

Ето онова, което научих от неговия разказ. За него съм му особено благодарен, защото всичко това, за което ми говореше той, вълнуваше и мен самия.

Зная, че той – както и аз, а също и много други хора – от ранна възраст се интересуваха от това кой е, защо се е родил, какво представлява всъщност човешкият живот и има ли някаква цел, към която трябва да се стремим в живота си, която да му придава смисъл и пълнота и го прави истински и красив. Да, все екзистенциални, много съществени въпроси, но и много трудни. Толкова трудни, че понякога се отчайваме след дълги години търсене на отговорите им и просто... забравяме за тях, преставаме да търсим. И животът

ни се превръща в автоматизъм, в добре познат стереотип, в който няма нищо истински ново, няма движение напред, а само лутане от едно място на друго, от едни хора към други, от едно занимание към друго, докато започнат да ни канят на погребенията на наши приятели или близки преди нашето собствено погребение. Всъщност дали ние, присъствайки на едно чуждо погребение, все още сме наистина живи, или само изглеждаме така в собствените си очи?

Ако не вървиш напред, полагайки усилия да се пребориш с течението, което те влече назад към безвремето, към автоматизма на стереотипа, лека-полека започваш да изоставаш и неусетно се връщаш назад, назад и все по-назад. Докато един ден откриеш, че вече си престанал да търсиш истината за себе си, за нещата, за хората, с които живееш или работиш. И в някакъв смисъл си мъртъв, живееш на някакво клетъчно ниво като безгръбначно.

Той сподели, че за пръв път от тази велика светица е разбрал за себе си няколко основни и много дълбоки истини за човека и неговия живот. Каза ми, че от нея е научил, че човек не може да познае себе си, без да се опитва да познае Бога, но също и това, че не можеш да познаеш Бога, без да познаеш себе си. Попитах какво точно значи това. Отговори ми кратко: „Знаеш ли, тя, разкривайки в книгите си себе си и борбите, които е водила в своя духовен живот, ми показва, че да познаеш себе си, означава да навлезеш с Божията помощ в историята на моята греховна природа, но в същото време да не забравям огромната любов, с която Бог ме е създал и ме обгръща във всеки миг от живота ми на тази земя. Страшно много съкровища има скрити в нейните книги – *Път към съвършенството, Книга за моя живот, Вътрешният замък, Книга за основаванията* и други. Съкровища, скрити там за онези, които търсят истината, които искат да вървят напред, да навлизат все по-дълбоко в познанието на себе си и познанието на Бога.“

„А тя откъде знае всичко това, как го е научила и доколко това е достоверно познание?“, го попитах. Бях слушал и чел много учени глави да говорят по тези въпроси, но не ме напускаше усещането за липсата на истинска цялост в думите им. Той ме изгледа сериозно, но и леко учуден: „Ти никога ли не си чувал за онези светци в Църквата, наречени мистици, на които Бог е дал благодатта по различни начини да познаят истината по различни теми? Това са истински учители на цялата Църква, т.е. на целия Божий народ, на всички вярящи хора по света. Тя самата е била именно такъв свят човек и Сам Господ Исус при многобройните Си срещи и разговори с нея ѝ разкрива много от тайните, пазени за онези, които Го търсят от все сърце, постоянно и пламенно. Тя е и първата жена в света, обявена за църковен учител, като това е направено на 27 септември 1970 г. във ватиканската базилика *Св. Петър* от папа Павел VI.“

„Извинявай, но аз мислех, че мистиците са хора, които са надарени с по-особени дарби и не са като нас, обикновените хора, които се борим с нашите житейски проблеми и не можем да им надвием, и затова сме постоянно под напрежение. Те като че ли нямат много общо с нашите проблеми, някак са откъснати от света, като че ли живеят в своите килии и само се молят. Не е ли така и в нейния случай?“

Той се засмя от сърце: „Ти дали би нарекъл ‘откъсната от света мистичка’ една монахиня над 45 години, която за някакви си двадесет години обикаля пеша и с каруци цяла Испания и основава 16 нови женски манастира, в които сама учи монахините как да следват в живота си първоначалното строго Правило на Кармилския орден? И същата тази удивителна жена, която нарича себе си ‘слаба жена’, води своите битки с висшестоящите, за да осъществи в живота онова, което сам Господ Исус иска от нея, през цялото това време измъчвана до смърт от всякакви физически страдания, но никога не падаща духом.“

„Моля те, кажи ми, макар и с няколко думи, какво е това Кармилски орден и за какво Правило става дума?“

„Добре, но съвсем накратко, защото това е много голяма тема. След последните кръстоносни походи за освобождаване на Светите земи от сарацините (арабите) част от рицарите кръстоносци остават на планината Кармил, където в старозаветните времена е действал великият пророк Илия. Те забиват мечовете в земята и отначало живеят поотделно по разни пещери, молейки се на Бога като отшелници, но постепенно се събират в община и приемат св. Илия за свой духовен баща. Това е в края на XII век; по-късно св. Алберт, патриарх на Йерусалим, утвърждава Правилото, по което тече техният живот като монаси и свещеници. А за своя покровителка те приемат Светата Дева и наричат себе си ‘Братя на Дева Мария от планината Кармил’. Така възниква мъжкият клон на Ордена на братята на Дева Мария от планината Кармил, или за по-кратко Кармилският орден. Два века по-късно се създава и женски клон на Ордена, състоящ се от монахини, които също имат своето Правило на живот. По същото време се основава и Мирският Кармил, т.е. обществото на мъже и жени, които живеят в света, но следват принципите на Евангелието в живота си и са в тясна връзка с монасите, свещениците и монахините от Кармилския орден, образувайки едно семейство с тях.

Когато през XIII век арабите отново превземат Йерусалим и започва избиването на всички монаси и монахини, кармилитите емигрират в Европа, основавайки манастири във Франция, Испания. С течение на времето под влияние на упадъка в религиозния живот и животът в кармилските манастири също се отдалечава от първоначалното Правило и това още повече засилва упадъка сред монасите и монахините от Ордена. С появата на протестантството

опасността от загуба на истинските ценности в живота на кармилските монаси и монахини нараства значително. Започва да се чувства нуждата от обновление и връщане към чистотата и строгостта на първоначалното Правило, нуждата от сериозна реформа в Ордена. Именно тази светица, определяща себе си – както ти споменах – като ‘слаба и нежна жена’, се заема с изпълнението на тази огромна и свръхтежка задача и увлича в това дело и другия велик испански светец и мистик, обявен по-късно за мистически учител на Църквата – св. Йоан Кръстни (Сан Хуан де ла Крус). Той, подкрепян от св. Тереза, извършва реформата в мъжкия клон на Ордена и основава 15 нови мъжки манастира в цяла Испания. Така Кармилският орден се разделя на два големи клона – неререформиран Кармил и реформиран Кармил. Членовете на реформирания Кармил наричат себе си ‘боси кармилити и кармилитки’, като наименованието идва от жеста на св. Тереза и нейните монахини, които събуват обувките си, когато влизат в първия новооснован манастир *Св. Йосиф (Сан Хосе)*, като символ на отричането им от света. Типичното за Кармил е молитвата, мълчанието и уединението, защото Кармил е ‘място за влюбените в Бога души’. Накратко – св. Тереза от Авила е майка основателка на реформирания Кармил и е една от най-ярките звезди сред съзвездие от 33-мата досега учители на Католическата църква.“

„Да, наистина ти ме смайваш с всичко това, което споделяш сега с мен. Но искам да те попитам – вярно ли е, че някои светци след смъртта си имат нетленни тела и това отнася ли се за св. Тереза?“

„Не само че се отнася за нея, но след смъртта ѝ тялото ѝ веднага е било разчленено поради огромното желание на много от нейните манастири да имат при себе си частица от нея. А за твое сведение по инициатива на отец Сръчко Римац, доскорошен ръководител на Кармилския орден в България, а понастоящем провинциален настоятел на Кармилския орден в цяла Хърватия, една реликва – дясното стъпало на светицата – бе изложена за поклонение на 11 март т.г. в черквата *Св. Франциск от Асизи*, където ти видя портрета ѝ, а на 12 март бе и в женския кармилски манастир *Свети Дух* в София. В тези храмове можеш да усетиш нейния дух. Не пропускай да я помолиш да те води по пътя ти към Бога, т.е. към Истината и Любовта, която е Самият Той.“

Разговора записа брат Йосиф, бос кармилит
(източник: в-к *Истина-Veritas*, бр. 5 от 2015 г.)